ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 3ης Δεκεμβρίου 2008 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση θέτει για πρώτη φορά το ζήτημα των συνεπειών συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως για την ανάλωση των δικαιωμάτων του δικαιούχου του σήματος. Πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να αντιταχθεί στην «προσφορά» προϊόντων που φέρουν το σήμα σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, μολονότι η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως απαγορεύει ρητώς στον έχοντα την άδεια την πώληση σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση. Ειδικότερα, πρόκειται για το ζήτημα κατά πόσον και υπό ποίες προϋποθέσεις η φήμη ενός προϊόντος, ως προϊόντος πολυτελείας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως χαρακτηριστικό της ποιότητας του προϊόντος αυτού.

II — Το νομικό πλαίσιο

2. Καθοριστική σημασία έχει εν προκειμένω η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων [2].

3. Το άρθρο 7 ρυθμίζει την ανάλωση του παρεχομένου από το σήμα δικαιώματος:

«1. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν ο δικαιούχος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορική εκμετάλλευση των προϊόντων, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιούται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο.»

4. Το άρθρο 8 ορίζει τις συνέπειες της παραχωρήσεως αδειών χρήσεως του σήματος:

«1. Είναι δυνατό να παραχωρηθούν άδειες χρήσης σήματος για το σύνολο, ή μέρος των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωριστεί και για το σύνολο ή τμήμα του εδάφους ενός κράτους μέλους. Οι άδειες χρήσης μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — ΕΕ 1989, L 104, σ. 1, τροποποιηθείσα τελευταίως με το παράρτημα XVII της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, ΕΕ 1994, L 1, σ. 482.

2. Ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό κατά του έχοντος την άδεια εφόσον αυτός παραβιάζει διάταξη της σύμβασης για την παραχώρηση της άδειας χρήσης, όσον αφορά ιδίως τη διάρκειά της, τη μορφή υπό την οποία μπορεί, σύμφωνα με την καταχώριση, να χρησιμοποιηθεί το σήμα, τη φύση των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τις οποίες έχει παραχωρηθεί η άδεια, το έδαφος μέσα στο οποίο επιτρέπεται η επίθεση του σήματος ή την ποιότητα των προϊόντων που κατασκευάζει ή των υπηρεσιών που παρέχει ο έχων την άδεια.»

III — Τα πραγματικά περιστατικά, η κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα

5. Η εταιρία Christian Dior couture SA (στο εξής: Dior) συνήψε με την επιχείρηση Société industrielle de lingerie (στο εξής: SIL) στις 17 Μαΐου 2000 σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως σήματος για την κατασκευή και τη διανομή γυναικείων εσωρούχων που φέρουν το σήμα Dior. Το άρθρο 8.2, παράγραφος 5, της συμβάσεως αυτής ορίζει ότι, «για τη διατήρηση της φήμης και του γοήτρου του σήματος, ο παραχωρησιούχος δεσμεύεται να μην πραγματοποιεί πωλήσεις προς χονδρεμπόρους, προς συλλογικούς φορείς, προς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, προς εταιρίες πωλήσεων με αλληλογραφία, με το σύστημα των κατ' οίκον επισκέψεων ή επιδείξεων, χωρίς προηγούμενη γραπτή συμφωνία του παραχωρούντος τη χρήση του σήματος, υποχρεούται δε να λαμβάνει κάθε ενδεικνυόμενο μέτρο για την τήρηση του κανόνα αυτού από τους διανομείς ή λιανεμπόρους του».

6. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι κατά της εταιρίας SIL κινήθηκε στις 14 Νοεμβρίου 2001 διαδικασία αφερεγγυότητας.

7. Η εταιρία SIL πώλησε, στη συνέχεια, στην εταιρία Copad International (στο εξής: Copad), η οποία ασκεί δραστηριότητα πωλήσεων με διαρκή έκπτωση, προϊόντα που έφεραν το σήμα που καλυπτόταν από την παραχώρηση άδειας χρήσεως. Η Copad μεταπώλησε τμήμα των προϊόντων σε τρίτον. Η εταιρία Dior ενήγαγε τις εταιρίες SIL και Copad για παραποίηση σήματος.

8. Το Cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισίων) έκρινε ότι η εταιρία SIL δεν προσέβαλε το παρεχόμενο από το σήμα δικαίωμα με τις πωλήσεις στην Copad. Πάντως, διαπίστωσε ότι οι πωλήσεις αυτές δεν συνεπάγονταν ανάλωση των παρεχομένων από το σήμα δικαιωμάτων της εταιρίας Dior. Εφόσον η Dior μπορούσε να προβάλει περαιτέρω δικαιώματα από το σήμα, το Cour d'appel διέταξε μέτρα απαγορεύσεως, κατασχέσεως και καταστροφής των προϊόντων κατά της Copad.

9. Κατά της ως άνω αποφάσεως, οι εταιρίες Copad και Dior άσκησαν αναιρέσεις ενώπιον του Cour de Cassation, το οποίο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

«1) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, την έννοια ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που του

παρέχει το σήμα αυτό έναντι παραχωρησιούχου ο οποίος παρέβη ρήτρα της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως του σήματος η οποία απαγορεύει, για λόγους γοήτρου του σήματος, την πώληση προς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση;

2) Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής την έννοια ότι η διάθεση στο εμπόριο, εντός του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου, προϊόντων υπό ορισμένο σήμα, από τον έχοντα την άδεια χρήσεως του σήματος, κατά παράβαση ρήτρας της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως η οποία απαγορεύει, για λόγους γοήτρου του σήματος, την πώληση προς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, μπορεί ο δικαιούχος να επικαλεστεί τέτοια ρήτρα προκειμένου να εναντιωθεί σε περαιτέρω διάθεση των προϊόντων στην αγορά στηριζόμενος στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας;»

10. Οι εταιρίες Copad και Dior, η Γαλλική Δημοκρατία και η Επιτροπή κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις και ανέπτυξαν προφορικές παρατηρήσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 19ης Νοεμβρίου 2008.

IV — Η νομική εκτίμηση

11. Στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης αντιπαρατίθενται τρία μέρη τα οποία συνήψαν συμβάσεις μεταξύ τους. Η εταιρία Dior συνήψε σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως με την εταιρία SIL και η εταιρία SIL, με τη σειρά της, πώλησε προϊόντα στην εταιρία Copad. Πάντως, η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δεν έχει ως αντικείμενο τις συμβατικές απαιτήσεις μεταξύ των μερών αυτών, αλλά τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα στην εταιρία Dior. Συναφώς, το πρώτο ερώτημα έχει ως αντικείμενο τις κατά το δίκαιο των σημάτων αξιώσεις της εταιρίας Dior κατά της εταιρίας SIL, ενώ το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, αντιθέτως, έχουν ως αντικείμενο τις εν λόγω αξιώσεις κατά της εταιρίας Copad.

12. Καθοριστική σημασία για την απάντηση έχουν οι συνέπειες της συμβάσεως παραχωρήσεως της άδειας χρήσεως επί του δικαιώματος που παρέχει το σήμα. Συναφώς, οι εφαρμοστέες κατά περίπτωση διατάξεις, δηλαδή το άρθρο 8, παράγραφος 2, το άρθρο 7, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, δεν πρέπει να εξετασθούν και να ερμηνευθούν μεμονωμένως. Αντιθέτως, πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα στον δικαιούχο έναντι όλων των τρίτων να μη βαίνουν πέρα των δικαιωμάτων που του παρέχει έναντι του παραχωρησιούχου.

Α — *Επί του πρώτου ερωτήματος*

13. Με το πρώτο ερώτημα, το Cour de Cassation ζητεί να διευκρινιστεί αν η εταιρία SIL, με την πώληση των προϊόντων στην εταιρία Copad, προσέβαλε το δικαίωμα που παρέχει το σήμα στην εταιρία Dior.

14. Το συμφέρον προβολής αξιώσεων που απορρέουν από το παρεχόμενο από το σήμα δικαίωμα δεν είναι σαφές εκ πρώτης όψεως, διότι η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως προδήλως παραβιάστηκε. Ενδέχεται, πάντως, τα εκ της συμβάσεως δικαιώματα να μη παρέχουν ικανοποιητική προστασία στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας που κινήθηκε κατά του παραχωρησιούχου.

15. Τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα προκύπτουν από το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104. Η διάταξη αυτή χορηγεί στον δικαιούχο του σήματος αποκλειστικό δικαίωμα, το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα να απαγορεύει, μεταξύ άλλων, σε κάθε τρίτον την εισαγωγή, την προσφορά, τη διάθεση στο εμπόριο ή την κατοχή για σκοπούς εμπορίας προϊόντων που φέρουν το σήμα του [3].

3 — Απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2004, C-16/03, Peak Holding (Συλλογή 2004, σ. I-11313, σκέψη 34).

16. Η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως έχει ως αντικείμενο την παροχή στον παραχωρησιούχο της δυνατότητας χρήσεως του σήματος κατά τον τρόπο που συνομολόγησαν οι συμβαλλόμενοι. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι, εφόσον ο παραχωρησιούχος χρησιμοποιεί το σήμα κατά παράβαση της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, ο παρέχων την άδεια μπορεί να ασκήσει χωρίς περιορισμό τα δικαιώματα που του παρέχει το σήμα.

17. Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 θεσπίζει, πάντως, διαφορετικό κανόνα. Η διάταξη αυτή κατονομάζει ορισμένες πιθανές παραβάσεις ρητρών της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, σε σχέση με τις οποίες ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί παρεχόμενα από το σήμα δικαιώματα κατά του παραχωρησιούχου:

«Ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα αυτό κατά του έχοντος την άδεια εφόσον αυτός παραβιάζει διάταξη της σύμβασης για την παραχώρηση της άδειας χρήσης, όσον αφορά ιδίως τη διάρκειά της, τη μορφή υπό την οποία μπορεί, σύμφωνα με την καταχώριση, να χρησιμοποιηθεί το σήμα, τη φύση των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τις οποίες έχει παραχωρηθεί η άδεια, το έδαφος μέσα στο οποίο επιτρέπεται η επίθεση του σήματος ή την ποιότητα των προϊόντων που κατασκευάζει ή των υπηρεσιών που παρέχει ο έχων την άδεια.»

18. Οι μετέχοντες στη διαδικασία αναγνωρίζουν βεβαίως ομόφωνα ότι η απαγόρευση της πωλήσεως σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση δεν προβλέπεται ρητώς σε καμία από τις ρήτρες αυτές. Πάντως, η εταιρία Dior προτείνει ο εν λόγω κατάλογος ρητρών να μη θεωρηθεί αποκλειστικός ή να συμπεριληφθεί η απαγόρευση πωλήσεως σε μία από τις ρήτρες αυτές.

19. Κατ' αρχήν, η εταιρία Dior απαιτεί να ερμηνευθεί ευρέως το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, για να προστατευθεί η πνευματική ιδιοκτησία, η οποία είναι αντικείμενο της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως. Η ερμηνεία αυτή στηρίζεται στο γράμμα της διατάξεως, διότι γίνεται λόγος για παράβαση «διάταξη[ς] της σύμβασης για την παραχώρηση της άδειας χρήσης», η οποία καθιστά δυνατή την επίκληση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα. Ο μη εξαντλητικός χαρακτήρας του καταλόγου συνάγεται άλλωστε από το γεγονός ότι δεν αναφέρεται η υπέρβαση της ποσότητας των προϊόντων τα οποία φέρουν το σήμα και μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο εκμεταλλεύσεως.

20. Με το τελευταίο αυτό επιχείρημα, η εταιρία Dior επιδιώκει ενδεχομένως να υποστηρίξει ότι οι ποσοτικοί περιορισμοί στη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως θα πρέπει εν πάση περιπτώσει να έχουν συνέπειες στο παρεχόμενο από το σήμα δικαίωμα. Η άποψη αυτή, υπέρ της οποίας το κείμενο του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 δεν παρέχει καμία ένδειξη, δεν είναι πάντως δεσμευτική [4].

4 — Η απόφαση της 1ης Ιουλίου 1999, C-173/98, Sebago και Maison Dubois (Συλλογή 1999, σ. I-4103), την οποία παραθέτει συναφώς η Επιτροπή, δεν αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, αλλά την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1.

Σε τελική ανάλυση, δεν είναι αυτό το ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί εν προκειμένω.

21. Περαιτέρω, η επιχειρηματολογία της εταιρίας Dior στηρίζεται συνολικώς σε ελλιπή αναπαραγωγή του γράμματος του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104. Όπως ορθώς τονίζουν η εταιρία Copad, η Γαλλία και η Επιτροπή, η απαρίθμηση των κατ' ιδίαν ρητρών δεν είναι διατυπωμένη κατά παραδειγματικό τρόπο. Κατά συνέπεια, το άρθρο 8, παράγραφος 2, ακριβώς δεν παρέχει στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να επικαλεστεί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα σε οποιαδήποτε παράβαση της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως. Αυτό ισχύει μάλλον μόνο για τις παραβάσεις που αφορούν σημεία τα οποία αναφέρονται ρητώς στη διάταξη.

22. Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν η απαγόρευση πωλήσεως εμπίπτει σε μία από τις ρήτρες που απαριθμούνται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104.

23. Κατ' αρχάς, η εταιρία Dior θεωρεί ότι η απαγόρευση πωλήσεως σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση αποτελεί ρήτρα για το έδαφος μέσα στο οποίο επιτρέπεται η επίθεση του σήματος. Η περίπτωση αυτή προβλέπεται προκειμένου να χορηγηθεί στους παραχωρησιούχους η εξουσία εκμεταλλεύσεως σε ορισμένα εδάφη. Ο περιορισμός της πωλήσεως σε συγκεκριμένες ζώνες αποτελεί μόνο μια ειδική περίπτωση εφαρμογής.

24. Πάντως, η άποψη αυτή είναι αρχήθεν προβληματική. Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας δεν καλύπτει κάθε παράβαση εδαφικών περιορισμών της χρήσεως ενός σήματος, αλλά –όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή– μόνον την παράβαση διατάξεων σχετικά με το έδαφος μέσα στο οποίο επιτρέπεται η *επίθεση* του σήματος. Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι προφανές ότι η εταιρία SIL έθεσε το σήμα στα προϊόντα εκτός του χώρου ο οποίος προβλέπεται προς τούτο στη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως.

25. Περαιτέρω, η εταιρία Dior και ενδεχομένως και το Cour de Cassation συνδέουν την απαγόρευση πωλήσεως με ρήτρα για την ποιότητα των προϊόντων που παράγει ή των υπηρεσιών που παρέχει ο παραχωρησιούχος. Πρόκειται για μια επιπλέον ρήτρα σε σχέση με τις αναφερόμενες στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, ως προς τις οποίες μπορούν να προβληθούν παρεχόμενα από το σήμα δικαιώματα.

26. Όπως ορθώς προβάλλει η Copad και αντίθετα προς τους ισχυρισμούς της Dior, η πώληση των προϊόντων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παροχή υπηρεσιών υπό την έννοια αυτή. Η ποιότητα της παροχής υπηρεσιών ασκεί επιρροή μόνον εάν η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως συνδέεται με την παροχή υπηρεσιών [5]. Η επίδικη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως αφορά, αντιθέτως, προϊόντα τα οποία φέρουν το σήμα.

27. Η υπόθεση αυτή στηρίζεται, μάλλον, στο γεγονός ότι το σήμα Dior χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με προϊόντα πολυτελείας, τα οποία συνήθως δεν πωλούνται από επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση. Υποδηλώνει ότι η εν λόγω μορφή εκμεταλλεύσεως μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω τον χαρακτηρισμό του προϊόντος ως προϊόντος πολυτελείας και να έχει αρνητικές συνέπειες για την ποιότητά του.

28. Η χρήση του όρου «ποιότητα» στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 υπενθυμίζει τη βασική λειτουργία του σήματος. Πρέπει να παρέχει την εγγύηση ότι κάθε προϊόν ή υπηρεσία με το σήμα αυτό έχει κατασκευαστεί ή παρέχεται υπό τον έλεγχο μιας και μόνον επιχειρήσεως η οποία φέρει την ευθύνη για την ποιότητά τους [6].

29. Ο δικαιούχος του σήματος πρέπει, κατά τα ανωτέρω, να είναι σε θέση μέσω του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 να εξασφαλίζει την ποιότητα των προϊόντων που φέρουν το σήμα του. Όπως ορθώς υποστηρίζει η Επιτροπή, πρόκειται για την περίπτωση κατά την οποία ο παραχωρησιούχος επέθεσε το σήμα σε προϊόντα διαφορετικά από τα συμφωνηθέντα με τη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως.

30. Η αναφορά στην κατασκευή συνηγορεί υπέρ της απόψεως ότι η ποιότητα των προϊόντων συνδέεται αποκλειστικά με τις ιδιότητες τις οποίες αποκτούν τα προϊόντα μέσω της διαδικασίας κατασκευής. Στον

5 — Όπως, για παράδειγμα στην απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-418/02, Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte (Συλλογή 2005, σ. I-5873).

6 — Αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1990, C-10/89, HAG GF (Συλλογή 1990, σ. I-3711, σκέψη 13), της 11ης Νοεμβρίου 1997, C-349/95, Loendersloot (Συλλογή 1997, σ. I-6227, σκέψη 22), της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, C-39/97, Canon (Συλλογή 1998, σ. I-5507, σκέψη 28), της 18ης Ιουνίου 2002, C-299/99, Philip (Συλλογή 2002, σ. I-5475, σκέψη 30), και της 30ής Νοεμβρίου 2004, C-16/03, Peak Holding (Συλλογή 2004, I-11313, σκέψη 38).

τομέα της παρούσας συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη η χρησιμοποίηση πρώτων υλών μικρότερης αξίας. Αντιθέτως, θα πρέπει να αποκλεισθούν οι ιδιότητες οι οποίες προκύπτουν μόνον από τις μεθόδους διανομής.

31. Πάντως, στην περίπτωση προϊόντων πολυτελείας ή αίγλης, έχει κατά κανόνα σημασία η φήμη του προϊόντος για την ποιότητα υπό την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104. Ανεξαρτήτως των λοιπών ιδιοτήτων του προϊόντος, η βλάβη της φήμης του σήματος μπορεί να έχει ως συνέπεια ότι τα προϊόντα αυτά δεν αναγνωρίζονται πλέον κατά τον ίδιο τρόπο ως προϊόντα πολυτελείας ή αίγλης. Επομένως, για την εν λόγω ομάδα προϊόντων, είναι δυνατό μορφές πωλήσεως οι οποίες θίγουν τη φήμη τους να δημιουργήσουν ταυτοχρόνως αμφιβολίες ως προς την ποιότητά τους.

32. Πάντως, κάθε πιθανή προσβολή της φήμης ενός σήματος δεν μπορεί να δημιουργήσει ταυτοχρόνως αμφιβολίες ως προς την ποιότητα ενός προϊόντος την οποία χαρακτηρίζει η φήμη αυτή. Πράγματι, το δίκτυο διανομής μέσω του οποίου πωλήθηκε ένα προϊόν, κατά κανόνα δεν αναγνωρίζεται στη συνέχεια [7]. Ένα δίκτυο διανομής, το οποίο δεν εντοπίζεται άνευ ετέρου στο εκάστοτε αντίτυπο του προϊόντος μπορεί, κατά συνέπεια, να θίξει την ποιότητα του αντιτύπου αυτού μόνο στο μέτρο που η εκμετάλλευση θίγει τη φήμη *όλων* των αντιτύπων που φέρουν το σήμα αυτό.

33. Επομένως, είναι πιθανόν ότι η φήμη του σήματος επηρεάζεται σημαντικά, εάν προϊόντα που φέρουν το σήμα αυτό προσφέρονται μαζικά σε πολλές επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση σε άκρως χαμηλές τιμές, ιδίως με αντίστοιχες διαφημιστικές ενέργειες. Θα μπορούσε να δημιουργηθεί στους καταναλωτές η εντύπωση ότι τα προϊόντα που φέρουν το σήμα αυτό δεν έχουν πλέον τον χαρακτήρα αποκλειστικότητας που είχαν στο παρελθόν. Αντιθέτως, η φήμη του προϊόντος θα μπορούσε να παραμείνει εντελώς άθικτη, εάν τα προϊόντα αυτά εμφανίζονται σε μεμονωμένες μόνον περιπτώσεις στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση.

34. Όπως άλλωστε καταδεικνύουν οι ακόλουθες σκέψεις για το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, μόνον η εν λόγω ευρεία ερμηνεία της έννοιας ποιότητα του προϊόντος διασφαλίζει ότι ο φορέας του δικαιώματος που παρέχει το σήμα δεν μπορεί να επικαλεστεί έναντι τρίτων περισσότερα δικαιώματα από εκείνα που μπορεί να επικαλεστεί έναντι του παραχωρησιούχου. Πράγματι, το άρθρο 7, παράγραφος 2, θεμελιώνει δικαιώματα που του παρέχουν τη δυνατότητα να αντιταχθεί στην εκμετάλλευση του προϊόντος εφόσον αυτή βλάπτει ουσιωδώς τη φήμη του σήματος [8].

35. Το αν και κατά πόσον ορισμένη μορφή διανομής, ιδίως η επίδικη διανομή μέσω επιχειρήσεως που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, βλάπτει πράγματι τη φήμη και ταυτόχρονα την ποιότητα ενός προϊόντος σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο, είναι ένα πραγματικό ζήτημα, το οποίο πρέπει να κριθεί από το αρμόδιο δικαστήριο της ουσίας βάσει των πραγματικών περιστατικών της εκάστοτε υποθέσεως.

7 — Κάτι διαφορετικό ισχύει για προϊόντα τα οποία παρουσιάζουν ειδικά χαρακτηριστικά, π.χ βιβλία που δεν πωλούνται εύκολα.

8 — Βλ. κατωτέρω, σημεία 57 επ.

36. Η επιβαλλόμενη εν προκειμένω με τη σύμβαση παραχωρήσεως της άδειας χρήσεως απαγόρευση, να πωλούνται τα προϊόντα που φέρουν το σήμα σε ορισμένους μεταπωλητές, έχει περιορισμένη σημασία για τον ως άνω ουσιαστικό έλεγχο. Η απαγόρευση αυτή καταδεικνύει, κατ' ουσίαν, ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θεώρησαν, κατά τη σύναψη της συμβάσεως παραχωρήσεως της άδειας χρήσεως, ότι η μορφή διανομής ήταν σημαντική για το γόητρο του σήματος. Πάντως, στην υπό κρίση υπόθεση πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω κατά πόσον η εκτίμηση αυτή είναι ορθή.

37. Επομένως, το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που του παρέχει το σήμα αυτό έναντι παραχωρησιούχου ο οποίος παρέβη ρήτρα της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως του σήματος η οποία απαγορεύει την πώληση προς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, εφόσον η πώληση αυτή θίγει σε τέτοιο βαθμό το γόητρο του προϊόντος, ώστε να δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την ποιότητά του.

Β — *Επί του δευτέρου ερωτήματος*

38. Το δεύτερο ερώτημα αφορά την ενδεχόμενη ανάλωση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα. Το Cour de Cassation επιθυμεί να πληροφορηθεί αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο παραχωρησιούχος, ο οποίος διαθέτει στο εμπόριο εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου προϊόντα υπό ορισμένο σήμα κατά παράβαση ρήτρας της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, η οποία απαγορεύει, για λόγους γοήτρου του σήματος, την πώληση προς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, ενεργεί χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος.

39. Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι το άρθρο 5 της οδηγίας 89/104 χορηγεί στον δικαιούχο του σήματος αποκλειστικό δικαίωμα, το οποίο του παρέχει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα να απαγορεύει σε κάθε τρίτο την εισαγωγή, την προσφορά, τη διάθεση στο εμπόριο ή την κατοχή με σκοπό την εμπορία προϊόντων που φέρουν το σήμα του. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας εισάγει εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν, προβλέποντας ότι το δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος αναλώνεται στην περίπτωση που τα προϊόντα έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του. [9]

40. Η εταιρία Dior ευστόχως διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι με τη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως του σήματος από την εταιρία SIL τα προϊόντα δεν έχουν διατεθεί ακόμη στο εμπόριο. Αντιθέτως, η σύμβαση αυτή ρυθμίζει το κατά πόσον η εταιρία SIL μπορεί να διαθέσει τα προϊόντα στο εμπόριο. Ανάλωση μπορεί να υπάρξει μόνο για τα αντίτυπα του προϊόντος που πράγματι διατέθηκαν στο εμπόριο. Τα αντίτυπα όμως αυτά δεν υφίσταντο ακόμη κατά τον χρόνο συνάψεως της συμβάσεως παραχωρήσεως της άδειας χρήσεως. Επομένως, μόνη η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως δεν συνεπάγεται ακόμη την ανάλωση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα.

41. Εν προκειμένω, το δικαίωμα που παρέχει το σήμα θα μπορούσε να έχει αναλωθεί από το γεγονός ότι η εταιρία SIL πώλησε τα

9 — Βλ. τις αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2001, C-414/99 έως C-416/99, Zino Davidoff και Levi Strauss (Συλλογή 2001, σ. I-8691, σκέψη 40), της 8ης Απριλίου 2003, C-244/00, Van Doren + Q (Συλλογή 2003, σ. I-3051, σκέψη 33), και Peak Holding (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 3, σκέψη 34).

επίδικα προϊόντα στην Copad. Πράγματι, με τη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, η δικαιούχος του σήματος Dior έδωσε τη συγκατάθεσή της στην εταιρία SIL να εκμεταλλεύεται τα προϊόντα αυτά [10].

42. Πάντως, με τη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως αποκλείεται ρητώς η πώληση σε εταιρία που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση. Η εταιρία Dior και η Γαλλική Κυβέρνηση συνάγουν εντεύθεν ότι η δοθείσα με τη σύμβαση συγκατάθεση για την εκμετάλλευση δεν περιλαμβάνει και την πώληση στην Copad. Στην περίπτωση αυτή, τα προϊόντα θα είχαν διατεθεί στο εμπόριο χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος και το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν θα είχε ακόμη αναλωθεί.

43. Το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται στην απόφαση Zino Davidoff και Levi Strauss. Κατά την απόφαση εκείνη, η συγκατάθεση, λόγω της σημασίας του αποτελέσματός της –που έγκειται στην απώλεια του αποκλειστικού δικαιώματος των δικαιούχων των εν λόγω σημάτων στις κύριες δίκες, επομένως, ενός δικαιώματος που τους επιτρέπει να ελέγχουν την πρώτη εμπορία– πρέπει να δηλώνεται με τρόπο που να εκφράζει με βεβαιότητα τη βούληση παραιτήσεως από το εν λόγω δικαίωμα. Η βούληση αυτή προκύπτει κατά κανόνα από ρητή διατύπωση της συγκαταθέσεως [11]. Η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως ρητή συγκατάθεση, διότι απαγορεύει –αντιθέτως– ρητώς την πώληση σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση.

44. Ούτε η απόφαση Peak Holding επιβάλλει να γίνει δεκτό ότι υφίσταται συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος. Η απόφαση εκείνη αφορούσε συμφωνίες για την πώληση προϊόντων που έφεραν το σήμα από τον δικαιούχο του σήματος. Οι εν λόγω συμφωνίες αφορούσαν μόνον τις συμβατικές σχέσεις των συμβαλλομένων μερών και δεν μπορούσαν να εμποδίσουν την ανάλωση του δικαιώματος [12], η οποία επέρχεται με ισχύ έναντι όλων. Στην παρούσα περίπτωση δεν πρόκειται, αντιθέτως, για παράλληλη συνομολόγηση συμβάσεως πωλήσεως με συμμετοχή του δικαιούχου του σήματος, αλλά για τις συνέπειες συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως στις συναλλαγές του παραχωρησιούχου με τρίτους.

45. Η παρούσα υπόθεση διαφέρει, πάντως, από τις υποθέσεις επί των οποίων έχει μέχρι σήμερα αποφανθεί το Δικαστήριο, διότι μια σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως έχει, σε σύγκριση με άλλες συμφωνίες, ιδιαίτερες συνέπειες για την εμβέλεια των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα. Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 καθορίζει ρητώς το περιεχόμενο των δικαιωμάτων αυτών έναντι του παραχωρησιούχου. Τα εμπόδια που απορρέουν από το δικαίωμα που παρέχει το σήμα όσον αφορά τη χρήση του σήματος δεν μπορούν όμως να έχουν έναντι τρίτων ευρύτερες συνέπειες από αυτές που έχουν έναντι του παραχωρησιούχου, ο οποίος γνωρίζει τα συμβατικά όρια των δικαιωμάτων του. Δεν είναι σαφές γιατί τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα έναντι ενός παραχωρησιούχου θα πρέπει να είναι περιορισμένα, ενώ αντιθέτως μπορούν να αντιταχθούν πλήρως σε τρίτους που δεν μετέχουν στη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως.

10 — Πράγματι, η απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, C-9/93, IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (Ideal Standard) (Συλλογή 1994, σ. I-2789, σκέψη 34), αναφέρει τη διάθεση στο εμπόριο εκ μέρους του παραχωρησιούχου ως μία περίπτωση αναλώσεως του δικαιώματος που παρέχει το σήμα.

11 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψεις 45 και 46.

12 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 3, σκέψεις 52 επ.

46. Πάντως, αυτό ακριβώς θα συνέβαινε εάν το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 όριζε τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα κατά τρόπο στενότερο έναντι του παραχωρησιούχου απ' ό,τι έναντι των τρίτων. Τα παρεχόμενα από το σήμα δικαιώματα δεν θα εμπόδιζαν τον παραχωρησιούχο να χρησιμοποιεί το σήμα στις εμπορικές συναλλαγές. Αντιθέτως, οι πελάτες του, οι οποίοι κατά κανόνα δεν γνωρίζουν τις ρήτρες της συμβάσεως παραχωρήσεως της άδειας χρήσεως, θα ήσαν εκτεθειμένοι στον κίνδυνο ο δικαιούχος του σήματος να τους αντιτάξει τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα, απαγορεύοντάς τους, για παράδειγμα, να μεταπωλήσουν τα προϊόντα που φέρουν το σήμα.

47. Από τα ανωτέρω συνάγεται το συμπέρασμα ότι μόνον οι παραβάσεις της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως που καταλαμβάνει το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 εμποδίζουν την ανάλωση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα. Εάν ο παραχωρησιούχος μπορεί να διαθέσει στο εμπόριο προϊόντα που φέρουν το σήμα χωρίς να προσβάλει το δικαίωμα που παρέχει το σήμα, τότε πρέπει –όπως υπογραμμίζει ιδίως η Επιτροπή– οι πελάτες του να μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη στην ανάλωση του δικαιώματος που παρέχει το σήμα.

48. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι το Δικαστήριο, όπως τονίζουν η Επιτροπή και η Copad, με την απόφαση Peak Holding διέκρινε μεταξύ της αναλώσεως του δικαιώματος που παρέχει το σήμα και της παραβάσεως των συμβατικών υποχρεώσεων του αγοραστή [13]. Οι συμβάσεις δεσμεύουν μόνον τα συμβαλλόμενα μέρη, ενώ το δικαίωμα που παρέχει το σήμα και η ανάλωσή του παράγουν τα αποτελέσματά τους erga omnes.

49. Δεν προκύπτει κάτι διαφορετικό από το αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου να χρησιμοποιεί το σήμα για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία των προϊόντων που φέρουν το σήμα αυτό [14]. Η σύναψη συμβάσεως παραχωρήσεως της άδειας χρήσεως εξασφαλίζει, πράγματι, τη δυνατότητα ασκήσεως του δικαιώματος που παρέχει το σήμα. Τα δικαιώματα που απορρέουν από τη σύμβαση αυτή παρέχουν στην εταιρία Dior αντιστάθμισμα για το γεγονός ότι η εταιρία SIL εκμεταλλεύεται τα προϊόντα που φέρουν το σήμα.

50. Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα πρέπει συναφώς να εξασφαλίζει τη δυνατότητα ελέγχου ως προς την ποιότητα των προϊόντων και όχι την πραγματική άσκηση του ελέγχου αυτού. Εάν ο παρέχων την άδεια ανέχεται την κατασκευή προϊόντων κακής ποιότητας, καίτοι διαθέτει από τη σχετική σύμβαση τα μέσα να την εμποδίσει, τότε πρέπει να αναλάβει και τη σχετική ευθύνη [15]. Πάντως, εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, τα μέσα του ελέγχου αυτού είναι συμβατικής φύσεως και δεν στηρίζονται στο παρεχόμενο από το σήμα δικαίωμα.

13 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 4, σκέψη 54.

14 — Αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1996, C-427/93, C-429/93 και C-436/93, Bristol-Myers Squibb κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-3457, σκέψεις 31, 40 και 44), και Peak Holding (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 3, σκέψη 35).

15 — Απόφαση IHT Internationale Heiztechnik και Danzinger (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψεις 37 επ.).

51. Το ίδιο ισχύει για τις ανεπιθύμητες μορφές διανομής. Εάν ο δικαιούχος του σήματος παραιτείται από τον έλεγχο της διανομής ή δεν κάνει χρήση των συμβατικών δυνατοτήτων ελέγχου, δεν υπάρχει κανένας λόγος να του αναγνωρισθούν παρεχόμενα από το σήμα δικαιώματα έναντι τρίτων.

52. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 πρέπει, κατά συνέπεια, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο παραχωρησιούχος, ο οποίος διαθέτει στο εμπόριο προϊόντα υπό ορισμένο σήμα κατά παράβαση ρήτρας της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, ενεργεί χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος μόνον εφόσον ο παραχωρησιούχος μέσω της διανομής προσβάλλει ταυτόχρονα τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα υπό την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2.

Γ — *Επί του τρίτου ερωτήματος*

53. Τέλος, το Cour de Cassation ερωτά αν ο δικαιούχος του σήματος, στην περίπτωση κατά την οποία δεν μπορεί, με την απαγόρευση της πωλήσεως σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, να εμποδίσει την ανάλωση του δικαιώματος, μπορεί να εναντιωθεί σε μεταγενέστερη διάθεση των προϊόντων στην αγορά στηριζόμενος στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104.

54. Κατά τη διάταξη αυτή, ο κανόνας αναλώσεως του δικαιώματος της παραγράφου 1 δεν έχει εφαρμογή όταν ο δικαιούχος σήματος έχει νόμιμους λόγους να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορία των προϊόντων που φέρουν το σήμα, ιδίως όταν η κατάσταση των προϊόντων μεταβάλλεται ή αλλοιώνεται μετά τη διάθεσή τους στο εμπόριο [16].

55. Η ρητή μνεία της περιπτώσεως μεταβολής ή αλλοιώσεως της καταστάσεως των προϊόντων συνδέεται με την προαναφερθείσα σε σχέση με το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 εγγύηση της ποιότητας του προϊόντος από τον δικαιούχο του σήματος. Εάν η κατάσταση των προϊόντων που φέρουν το σήμα μεταβληθεί μετά τη θέση τους σε κυκλοφορία, η εν λόγω εγγύηση της ποιότητας τίθεται σε κίνδυνο [17]. Επομένως, ο δικαιούχος του σήματος πρέπει να έχει το δικαίωμα να εναντιωθεί στην επίθεση του σήματός του σε προϊόντα των οποίων η κατάσταση έχει μεταβληθεί.

56. Πάντως, ακόμη και αν η ποιότητα των προϊόντων επρόκειτο να χειροτερεύσει με την πώληση σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 δεν ανακύπτει, κατά την υποστηριζόμενη εν προκειμένω άποψη, στην παρούσα περίπτωση. Πράγματι, ο δικαιούχος του σήματος θα διατηρούσε τη δυνατότητα επικλήσεως των παρεχομένων από το σήμα δικαιωμάτων του έναντι του παραχωρησιούχου και η ανάλωση δεν θα επήρχετο.

16 — Απόφαση της 4ης Νοεμβρίου 1997, C-337/95, Parfums Christian Dior (Συλλογή 1997, σ. I-6013, σκέψη 40).

17 — Το Δικαστήριο εξέτασε την περίπτωση αυτή κυρίως σε σχέση με την ανασυσκευασία φαρμάκων. Βλ., προσφάτως, την απόφαση της 26ης Απριλίου 2007, C-348/04, Boehringer Ingelheim κ.λπ. (Συλλογή 2007, σ. I-3391 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

57. Πάντως, πρέπει να εξετασθεί αν η παράβαση της απαγορεύσεως πωλήσεως σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, η οποία προβλέπεται στη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, μπορεί να θεμελιώσει, ανεξαρτήτως αλλοιώσεως της ποιότητας των προϊόντων, έννομο συμφέρον για τον αποκλεισμό της αναλώσεως του παρεχομένου από το σήμα δικαιώματος.

58. Η χρησιμοποίηση του όρου «ιδίως» στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 της οδηγίας 89/104 υποδηλώνει ότι η περίπτωση της μεταβολής ή της αλλοιώσεως της καταστάσεως των φερόντων το σήμα προϊόντων παρατίθεται ως παράδειγμα του τι μπορεί να συνιστά νόμιμο λόγο [18].

59. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι η προσβολή της φήμης του σήματος μπορεί, κατ' αρχήν, να αποτελέσει νόμιμο λόγο, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας, παρέχοντα στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη μεταγενέστερη εμπορία προϊόντων τα οποία έθεσε στο εμπόριο εντός της Κοινότητας ή συγκατατέθηκε σ' αυτό [19]. Εξ αυτού το Δικαστήριο συνήγαγε ότι υφίσταται έννομο συμφέρον απαγορεύσεως διαφημίσεως για προϊόντα πολυτελείας και γοήτρου, η οποία θίγει την αξία του σήματος, καθόσον βλάπτει την αίγλη και την εικόνα γοήτρου των οικείων προϊόντων, καθώς και την αίσθηση πολυτέλειας που δημιουργούν [20].

60. Νόμιμος λόγος υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 υφίσταται, πάντως, μόνον εάν αποδεικνύεται σοβαρή βλάβη της φήμης του σήματος στη συγκεκριμένη περίπτωση [21]. Ως παράδειγμα, το Δικαστήριο αναφέρει τη σοβαρή βλάβη που μπορεί να προκληθεί από το γεγονός ότι ο μεταπωλητής δεν φρόντισε να μην τοποθετήσει στο διαφημιστικό φυλλάδιό του το συγκεκριμένο σήμα μεταξύ προϊόντων που θα μπορούσαν να βλάψουν σοβαρά την εικόνα που ο δικαιούχος κατάφερε να προσδώσει στο σήμα του [22].

61. Επομένως, εάν ο μεταπωλητής, με το είδος της πωλήσεως που επιλέγει, βλάπτει σοβαρά τη φήμη ενός σήματος, είναι δυνατόν –όπως προβάλλει ιδίως η Γαλλική Κυβέρνηση– να υφίστανται νόμιμοι λόγοι υπό την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104, οι οποίοι δικαιολογούν την εναντίωση του δικαιούχου του σήματος στην εν λόγω μορφή διανομής.

18 — Απόφαση Parfums Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

19 — Απόφαση Parfums Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

20 — Απόφαση Parfums Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 — Απόφαση Parfums Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 — Απόφαση Parfums Christian Dior (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 47).

62. Αντιθέτως, από τη νομολογία αυτή δεν μπορεί να συναχθεί καμία ένδειξη περί του ότι η παράβαση και μόνον της απαγορεύσεως πωλήσεως προϊόντων που φέρουν το σήμα σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, η οποία προβλέπεται στη σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, είναι νόμιμος λόγος για να απαγορευθεί η περαιτέρω διάθεση στο εμπόριο. Η Επιτροπή ορθώς τονίζει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 θα στερούνταν της πρακτικής του αποτελεσματικότητας εάν κάθε παράβαση ρήτρας της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως εκ μέρους του παραχωρησιούχου παρείχε στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να απαγορεύσει την περαιτέρω διάθεση στο εμπόριο του προϊόντος που φέρει το σήμα.

63. Η πώληση σε επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση δεν έχει οπωσδήποτε ως συνέπεια τη σοβαρή βλάβη της φήμης ενός σήματος γοήτρου ή πολυτελείας.

64. Κατ' αρχάς, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ότι η επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση δεν πωλεί η ίδια τα προϊόντα στους καταναλωτές, αλλά σε μεταπωλητές, οι οποίοι τα εκθέτουν σε περιβάλλον το οποίο συνάδει προς τον χαρακτήρα πολυτελείας και γοήτρου των προϊόντων αυτών. Ενδέχεται, για παράδειγμα, η επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση να τα μεταπωλεί σε καταστήματα πολυτελείας, τα οποία μέχρι τότε δεν είχαν τη δυνατότητα να αγοράσουν τα προϊόντα που φέρουν το σήμα, διότι δεν αποτελούν τμήμα του δικτύου διανομής για το σήμα αυτό. Οι καταναλωτές ουδόλως θα κατέληγαν, λόγω των προσφορών αυτών, στο συμπέρασμα ότι το προϊόν που φέρει το σήμα είναι λιγότερο πολυτελές απ' ό,τι μέχρι τότε.

65. Επιπλέον, σε περίπτωση μορφής διανομής που ενδέχεται να βλάψει τη φήμη σήματος, είναι αναγκαίος ο περαιτέρω έλεγχος περί του αν η βλάβη πράγματι επήλθε και είναι σοβαρή. Όπως κατά τον έλεγχο του κατά πόσον η πιθανή βλάβη της φήμης ενός σήματος δημιουργεί αμφιβολίες και ως προς την ποιότητα του προϊόντος που φέρει το σήμα [23], σημασία έχουν συναφώς οι συνθήκες της κάθε περιπτώσεως. Αυτό προϋποθέτει αντίστοιχες διαπιστώσεις του δικαστηρίου της ουσίας [24], τις οποίες η σύμβαση παραχωρήσεως άδειας χρήσεως δεν καθιστά περιττές.

66. Κατά συνέπεια, το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 δεν παρέχει στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη διανομή προϊόντων που φέρουν το σήμα του από επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, για τον λόγο και μόνον ότι μια ρήτρα της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως απαγορεύει την πώληση των προϊόντων σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση.

23 — Βλ. ανωτέρω, τα σημεία 30 επ.

24 — Βλ. τις αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 1999, C-63/97, BMW (Συλλογή 1999, σ. I-905, σκέψεις 51 και 55), και Boehringer Ingelheim κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 17, σκέψη 46).

V — Πρόταση

67. Επομένως, προτείνω να δοθούν στην αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως οι ακόλουθες απαντήσεις:

«1) Το άρθρο 8, παράγραφος 2, της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που του παρέχει το σήμα αυτό έναντι παραχωρησιούχου ο οποίος παρέβη ρήτρα της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως του σήματος η οποία απαγορεύει την πώληση προς επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, εφόσον η πώληση αυτή θίγει σε τέτοιο βαθμό το γόητρο του προϊόντος, ώστε να δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την ποιότητά του.

2) Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο παραχωρησιούχος, ο οποίος διαθέτει στο εμπόριο προϊόντα υπό ορισμένο σήμα κατά παράβαση ρήτρας της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως, ενεργεί χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος μόνον εφόσον ο παραχωρησιούχος μέσω της διανομής προσβάλλει ταυτόχρονα τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα υπό την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2.

3) Το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/104 δεν παρέχει στον δικαιούχο του σήματος τη δυνατότητα να αντιταχθεί στη διανομή προϊόντων που φέρουν το σήμα του από επιχείρηση που πραγματοποιεί πωλήσεις με διαρκή έκπτωση, για τον λόγο και μόνον ότι μια ρήτρα της συμβάσεως παραχωρήσεως άδειας χρήσεως απαγορεύει την πώληση των προϊόντων σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν πωλήσεις με διαρκή έκπτωση.»